



**Česká školní inspekce**

**Olomoucký inspektorát**

---

# **INSPEKČNÍ ZPRÁVA**

**Základní škola Úsov, okres Šumperk**

**789 73 Úsov, Školní 187**

**Identifikátor školy: 600 148 475**

**Termín konání inspekce: 3. a 4. březen 2004**

<b>Čj.:</b>	m2-1031/04-5084
<b>Signatura:</b>	sm5cx147

## **PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI**

### **Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:**

Personálních podmínek, materiálně-technických podmínek vzdělávací a výchovné činnosti základní školy v předmětu český jazyk v 1. – 6. ročníku, průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v předmětu český jazyk v 1. – 6. ročníku základní školy vzhledem ke schváleným učebním dokumentům vzdělávacího programu Základní škola ve školních rocích 2002/2003 a 2003/2004 (ke dni inspekce)

Inspekce byla provedena z důvodu podnětu na nepedagogický přístup ve výuce českého jazyka na 2. stupni.

## **HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK, MATERIÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI, PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM**

Personální zajištění výuky českého jazyka se od doby konání poslední inspekce (září 2003) nezměnilo. Vzdělávací a výchovná činnost dvou z pěti tříd 1. stupně je zajištěna učitelkami bez předepsané kvalifikace, což mělo na výslednou kvalitu výuky částečně negativní dopad.

V 6. ročníku působí plně kvalifikovaná učitelka s aprobační pro příslušný předmět. Svou odbornost si rozšiřuje o další předmět vysokoškolským studiem a navštěvuje akce dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Ve škole spolupracuje s velmi zkušenou vyučující uvedeného předmětu, vedoucí předmětové komise, a řeší bezprostředně při každodenním osobním kontaktu aktuální problematiku výuky. Tato skutečnost vyplývá z kontroly pedagogické dokumentace učitelů, z rozhovorů s oběma vyučujícími a s ředitelem školy i z doložených písemných záznamů o jednáních předmětové komise v daném školním roce.

Prostorové podmínky odpovídají potřebám výchovně-vzdělávací činnosti školy i počtu žáků. Učebny jsou zařízeny novým nebo renovovaným nábytkem, jejich interiér je funkčně a esteticky upraven s využitím výtvarných prací žáků a řadou výukových materiálů. Pro výuku českého jazyka slouží nástěnné i manipulační pomůcky, které dotvářejí stimulující prostředí i z hlediska didaktického.

Materiální zajištění výuky hospitovaného předmětu (učebnice, nástěnné jazykové přehledy, slovníky, audiovizuální technika apod.) umožňuje realizovat výchovně-vzdělávací cíle. Učitelé také používají nástěnné a manipulační pomůcky i pracovní listy ponejvíce vlastnoručně zhotovené. Žáci 5. a 6. ročníku mají k dispozici počítačovou učebnu s odpovídajícím jazykovým softwarem, pro výuku čtení a literární výchovy je škola vybavena dostatkem titulů mimočítankové četby. Žáci používají schválené učebnice a učební texty, některé však obsahově zcela nekorespondují s učebními osnovami zvoleného vzdělávacího programu.

Vzdělávání a výchova jsou organizovány podle platných učebních dokumentů vzdělávacího programu Základní škola, čj. 16 847/96-2, učební plán je dodržen. K datu inspekce byly učební osnovy kontrolovaných předmětů s výjimkou 5. ročníku dodržovány. Kontrolovaná povinná dokumentace průkazně zachycuje průběh vzdělávání. Odstranění dílčích nedostatků v zapisování do třídních knih (chybějící složka psaní ve čtvrtém a pátém ročníku, výpovědní hodnota některých zápisů) bylo s vedením školy projednáno.

Individuální vzdělávací programy pro žáky se specifickými vzdělávacími potřebami byly účelně zpracovány.

Vedení školy má vytvořen mechanismus kontroly dodržování učebních osnov (tvorba tematických plánů učiva, hospitační činnost, kontrola dokumentace třídního učitele, porady), který však není vzhledem k nedostatkům zjištěným v oblasti plánování učiva (viz hodnocení sledovaného předmětu) dostatečně funkční. Tato skutečnost se negativně projevila při nedůsledné kontrole plnění učebních osnov sledovaného předmětu v minulém školním roce.

Standardní informační systém školy vůči rodičům i žákům umožňuje přenos informací, některé záznamy a sdělení rodičům v žákovských knížkách však obsahují strohé a direktivní informace popř. nepodávají přesné informace o průběhu a výsledcích vzdělávání. Česká školní inspekce zjistila, že cvičení s osmnácti slovními spojeními s i/y po obojetné souhlásce „s“ (zadané žákům jako domácí úkol, resp. jako samostatná práce v hodině) bylo zaměřeno na schopnost žáků ověřovat správnost pravopisu cizích slov v jazykové příručce Pravidla českého pravopisu. Tato příručka je žákům ve třídě volně k dispozici, ovšem někteří ji doma nevlastní, což si vyučující v souvislosti se zadáním domácího úkolu neověřila. Vyučující oklasifikovala práci s jazykovou příručkou, nikoliv pravopis cizích slov, v žákovských knížkách však mají žáci u známky chybně zapsáno pravopisné cvičení. V uvedeném případě byli zákonní zástupci žáků informováni nepřesně o výsledcích učení jejich dětí.

Hospitační činnosti ve všech třídách 1. stupně a v 6. ročníku byly zjištěny tyto skutečnosti: Tematické a časové rozvržení učiva je přehledné a funkční. Ve 3. – 5. ročníku však bylo naplánováno (ve školním roce 2002/2003 také realizováno) učivo přesahující rámec osnov.

Stanovené vzdělávací cíle jednotlivých hodin byly voleny v návaznosti na probírané učivo, použité metody a formy práce měly kvalitativně rozdílnou úroveň.

Výchovně-vzdělávací práce na 1. stupni byla převážně založena na frontálním praktickém vyučování vhodně doplňovaném inovativními metodami práce (diferencované vyučování, srovnávací opakování učiva, použití prvků činnostního učení, účelné využívání rytmicko-dynamického kruhu). Uplatněné metodické postupy zaměřené na rozvoj pozornosti, soustředění a paměti vycházely z principu dětské hravosti a směřovaly k rozvíjení aktivity a tvořivosti žáků. Ke kladům sledované výuky patřilo prolínání literárně výchovného a přírodovědného učiva, spojení hromadného a výběrového čtení s dramatizací, třídění jevů podle předem zadaných kritérií, používání bzučáku pro nácvik sluchové analýzy. Žáci zvláště vyšších ročníků prokazovali velmi dobrou schopnost efektivně zacházet s materiály a informacemi, individuálně řešili diferencovaná zadání. Didaktický efekt přineslo opakování učební látky prostřednictvím básní, písní i pohádek.

Negativem bylo zadávání neefektivní samostatné práce, dílčí metodické i věcné chyby ve výuce čtení a psaní, ojedinělý frontální způsob výuky spojený s užíváním metod založených na jednoslovných odpovědích, tolerování nespisovného vyjadřování žáků. Kontrola sešitů prokázala dobrou úroveň žakovského písma, sešity jsou většinou opravovány včetně kontroly následných oprav žáků.

Zhlédnutá hodina literatury v 6. ročníku byla organizačně i materiálně velmi dobře připravena, což přispělo k její efektivitě a optimálnímu pracovnímu tempu. Činnosti a organizační postupy se účelně a často střídaly, aktivizovaly žáky, zejména možností jejich vlastní volby, např. při prezentaci uměleckého přednesu. Učivo (čtení s porozuměním, práce s textem včetně reprodukce, literární pojmy) bylo probíráno globálně a přiměřeně věku žáků i jejich čtenářské vyspělosti.

V rámci slohového výcviku se žáci 6. ročníku přiměřeně dlouhou dobu ústní i písemnou formou seznamovali s formálními a jazykovými prostředky i sestavováním osnovy „vypravování“ jako slohového útvaru (dle zápisů v třídní knize i v sešitech žáků např. téma první slohové práce bylo procvičováno sedm vyučovacích hodin). Termín zpracování daného tématu ve slohové práci znali předem. Slohovou práci učitelka hodnotila komplexně (obsah, stylistická úroveň, členění do odstavců, dodržení formální stránky a slohového útvaru, počet

chyb). V případě dosažené nižší úspěšnosti žáků (s dostatečnou a nedostatečnou) bylo ve vyučovacích hodinách slohu nadále procvičováno zejména sestavování osnovy.

Účinné zařazování psychorelaxačních technik zaměřených na osobnostní rozvoj a působících proti únavě žáků vytvářelo především v nejnižších ročnících podmínky pro dodržování psychohygienických zásad výuky. Zohledňování žáků s diagnostikovanou vývojovou poruchou učení se ve zhlédnutých hodinách vyskytlo pouze ojediněle, k individuálním zvláštnostem však přihlížela klasifikace integrovaných žáků. Rozsahem přiměřené domácí úkoly byly zadávány jednotně pro všechny žáky.

Úvodní motivace (aktualizace obsahu, využití schopnosti empatie, střídání vyprávění a dialogů, poskytnutí prostoru pro uplatnění vlastních zkušeností) orientovala pozornost žáků na vztahy, postoje, vlastnosti a širší souvislosti, průběžná motivace byla uplatňována v menší míře.

Úroveň vědomostí a dovedností žáků byla hodnocena především známkami, zvláště v nižších ročnících využívaly učitelky povzbuzení a pochvaly.

Výchova k souvislému ústnímu projevu a k umění naslouchat ostatním byla zaměřena především na pěstování smyslu pro spolupráci, v menší míře bylo tolerováno používání jednoslovných a kusých odpovědí žáků.

***Personální podmínky i materiálně-technické zabezpečení vzdělávací a výchovné činnosti jsou velmi dobré. Výuka českého jazyka je v souladu s učebním plánem, na 1. stupni však není plně v souladu s učebními osnovami vzdělávacího programu.***

***Kontrola plnění učebních osnov ze strany vedení školy není dostatečně účinná.***

***Informační systém ve vztahu k rodičům žáků vykazuje dílčí nedostatky.***

***Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce měly v průběhu inspekce velmi dobrou úroveň.***

## **VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ**

1. Rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol, školských zařízení a předškolních zařízení čj. 10 755//02-21 ze dne 10. dubna 2002
2. Zřizovací listina Základní školy Úsov, okres Šumperk 4 vydaná Městem Úsov dne 22. listopadu 2001
3. Učební plán a učební osnovy vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2, tematické a časové plány učiva předmětu český jazyk v 1. – 6. ročníku
4. Vybraná povinná dokumentace základní školy 1. – 6. ročníku § 38a zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol, ve znění pozdějších předpisů, školního roku 2003/2004: třídní knihy, třídní výkazy a katalogové listy žáků, školní řád, rozvrhy hodin, záznamy z jednání pedagogické rady
5. Zápisy z jednání metodického sdružení 1. stupně ve školním roce 2003/2004
6. Záznamy z kontrolní činnosti ředitele školy a zástupkyně ředitele školy za školní rok 2003/2004
7. Vzorek žákovských knížek, slohových prací a sešitů z českého jazyka žáků VI. třídy
8. Písemné prověrky a pracovní listy žáků, žákovské knížky, vzorek sešitů, pracovních sešitů a slohových prací žáků 1. – 6. ročníku
9. Záznamy ředitele školy o vyřizování stížností.
10. Statistický výkaz o základní škole Škol (MŠMT) V 3-01 ke dni 30. září 2003

## ZÁVĚR

*V oblasti personálního zabezpečení výuky českého jazyka v 1. – 6. ročníku nedošlo od poslední inspekce ke změnám. Výuka předmětu na 1. stupni není z hlediska stanovené odborné a pedagogické způsobilosti učitelů plně zajištěna.*

*Materiálně-technické podmínky umožňují realizaci zvoleného vzdělávacího programu.*

*Výuka probíhá podle schválených učebních dokumentů. Učební plán zvoleného vzdělávacího programu je dodržen. Ve školních rocích 2002/2003 a 2003/2004 byl na 1. stupni zjištěn nesoulad výuky s učebními osnovami.*

*Kvalita výuky českého jazyka v 1. – 6. ročníku je z hlediska průběhu a výsledků vzdělávání i efektivity používaných metod práce velmi dobrá. Učitelé převážně uplatňovali metody a formy práce umožňující žákům aktivní osvojování učiva. Kladem byla promyšlená struktura vyučovacích hodin, respektování názornost, příznivá pracovní atmosféra a pozitivní přístup učitelů k žákům.*

*Dílní nedostatky byly zjištěny v obsahu písemných sdělení rodičům i ve vedení povinné dokumentace třídními učiteli.*

### Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Složení týmu	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Blahoslav Melhuba	Blahoslav Melhuba v. r.
Členka týmu	Mgr. Zonna Němcová	Zonna Němcová v. r.

V Olomouci dne 9. března 2004

### Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 23. březen 2004

Razítko

Ředitel školy, nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení	Podpis
Mgr. Miloslav Merta	M. Merta v. r.

*Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekce do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Wellnerova 25, 779 00 Olomouc. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.*

**Hodnotící stupnice:**

Stupeň
Vynikající
Velmi dobrý
Dobrý
Vyhovující
Nevyhovující

**Další adresáti inspekční zprávy**

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad olomouckého kraje odbor školství, mládeže a tělovýchovy, Jeremenkova 40a 779 00 Olomouc	2004-04-15	m2-1031/04-5084
Zřizovatel: Město Úsov náměstí Míru 87 789 73 Úsov	2004-04-15	m2-1031/04-5084

**Připomínky ředitele školy**

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-----	-----	Připomínky nebyly podány.